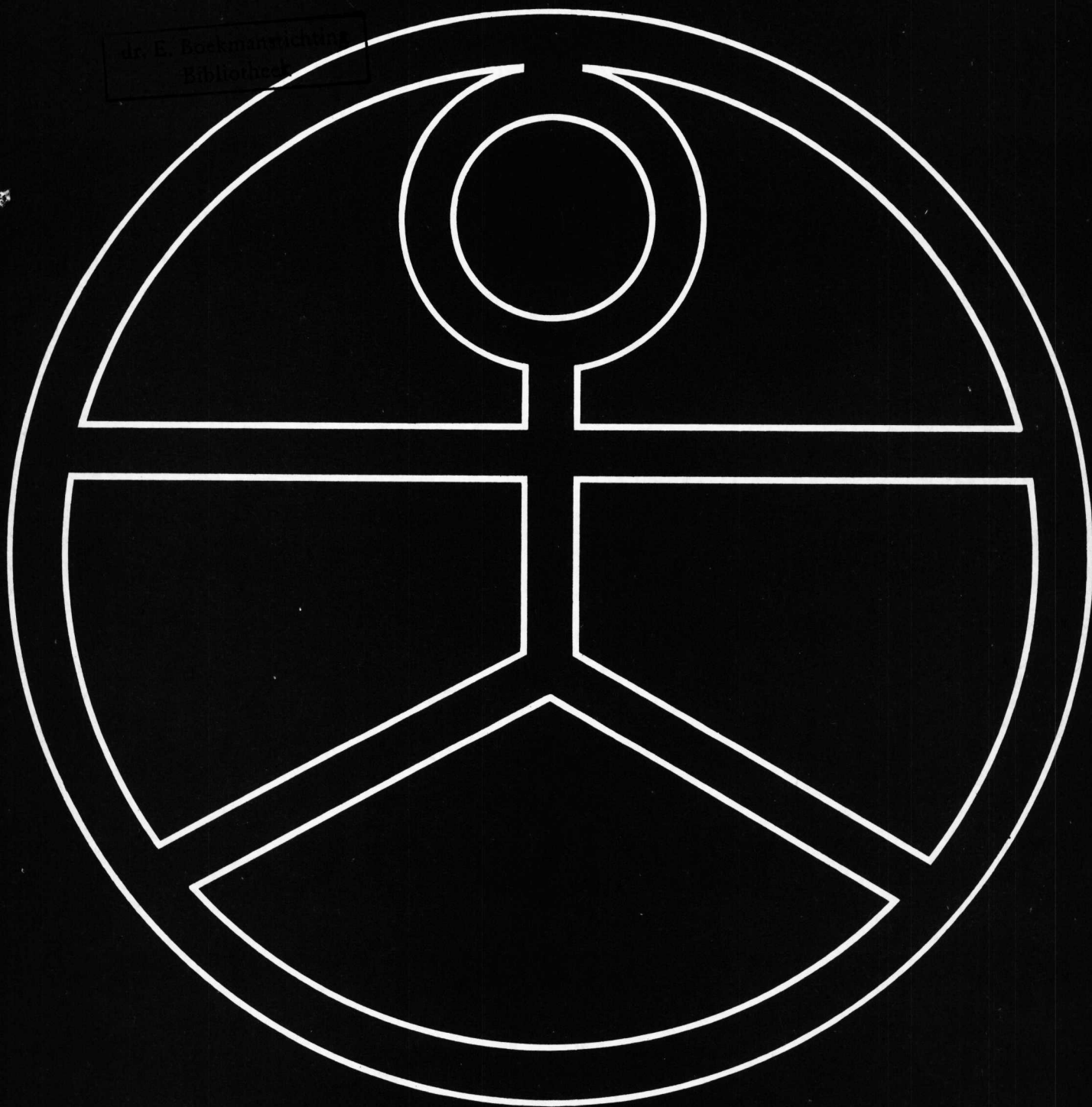

F 10

CREA

VCOKONGRES

creativiteit! .. wat koop je er voor ...!?

ZATERDAG 19 OKTOBER DE HORST DRIEBERGEN
VERENIGING VOOR CREATIVITEITSONTWIKKELING

BMS001005870
S3018
Grijze Literatuur

K O N G R E S A G E N D A .

-- SEP. 1975

- 9.30 uur⁺⁾ Aankomst van de deelnemers, ontvangst en koffie.
- 10.00 uur Kort openingswoord door de voorzitter van de VCO, de heer Imkamp, gevolgd door een toelichting op het kongresgebeuren.
- 10.30 uur Aanvang diskussies n.a.v. de stellingen in de gespreksgroepen; koffie tijdens de diskussies in de wandelgangen verkrijgbaar.
- 12.15 uur Afronding diskussies in de gespreksgroepen.
- 12.30 uur Lunchpauze.
- 13.30 uur Aanvang plenaire zitting o.l.v. Mr Paul Kuypers, directeur Provinciaal Opbouworgaan Noord-Brabant.
1. Korte toelichting op de rapportage uit de gespreksgroepen.
  2. Eerste reactie hierop van het forum.
  3. Diskussie.
- Tijdens de plenaire zitting zijn thee, koffie etc. in de wandelgangen verkrijgbaar.
- 17.00 uur Konklusies en afsluiting kongres.

Nakaarten tot 18.00 uur mogelijk.

+) De kongresruimte is open vanaf 9.00 uur.

WAAROM NU ZO'N VCO-KONGRES ?

Omdat het hoog tijd wordt om als gezamenlijke creativiteitscentra en als creativiteitscentra gezamenlijk opnieuw onze positie te bepalen in de samenleving van vandaag. Dat speelt zich globaal af op drie punten.

In de eerste plaats blijkt het steeds weer moeilijk te zijn om in voor buitenstaanders verstaanbare en acceptabele argumenten de bestaansnoodzaak en daarmee het bestaansrecht van de centra aan te geven. Daaraan vast zit dat de subsidie die we ontvangen en de subsidie die we méér willen, gebaseerd moeten zijn op de maatschappelijke betekenis van de centra. Of anders gezegd : het moet duidelijk worden, dat creativiteitscentra er terecht zijn en even terecht voldoende subsidie behoren te ontvangen.

De tweede aanleiding voor het kongres is de plaats en de functie van de creativiteitscentra in het totaal van edukatieve en sociaal-culturele voorzieningen. Er is in ons land een steeds sterker streven om allerlei vormen van permanente edukatie te stroomlijnen. Men wil af van de warboel van verschillende voorzieningen en van de oorzaak daarvan : een warboel van (subsidie)regelingen. Dat betekent , dat de losse stukken van de puzzel in elkaar gepast moeten gaan worden. Daarom moeten de creativiteitscentra bepalen waar en hoe zij in het totaal van voorzieningen kunnen en willen worden ingepast.

Het derde motief voor het kongres, voortvloeiend uit de eerste twee, is de noodzaak om het activiteitenpakket van de centra en de werkwijze opnieuw te bezien en na te gaan in wat voor activiteiten de (eventuele nieuwe) doelstellingen van de centra kunnen en moeten worden waargemaakt en wat dat organisatorisch voor gevolgen kan hebben.

Daarom dus dit kongres, waarop (on)uitgesproken meningen en opvattingen ook inderdaad kunnen worden uitgesproken en vóóral besproken.

Een voorbereidingskommissie, waarvan u de samenstelling elders in dit kongres-bulletin aantreft, heeft om wat lijn in de gedachtenwisseling te brengen een aantal diskussiestellingen geformuleerd. Deze stellingen pretenderen niet de laatste waarheid te bevatten, maar zijn bedoeld als startpunten voor de diskussies, waarbij de kommissie getracht heeft de belangrijkste vraagstukken aan te geven waarop het kongres een antwoord zou moeten geven.

De stellingen zijn onderverdeeld in een vijftal categorieën :

doelstellingen, funkties en taken, werkwijze, interne voorwaarden, externe voorwaarden, en bevatten bewust een aantal doublures en tegenstellingen.

De stellingen worden vooraf gegaan door een aantal uitgangspunten, die op het kongres niet ter diskussie zullen staan, omdat we ze in onze kring als algemeen aanvaard mogen beschouwen.

De diskussies vinden in de ochtend plaats in gespreksgroepen van maximaal 20 personen (per categorie één of meerdere gespreksgroepen, afhankelijk van het aantal kongres-deelnemers). In de middaguren is er een plenaire bijeenkomst met forum, waarin de resultaten van de ochtend-besprekingen aan de orde zullen komen.

De samenstelling van het forum vindt u elders in het bulletin.

Hoewel wij begrijpen, dat op één dag niet alle in de stellingen aangeroeerde vraagstukken uitputtend behandeld zullen kunnen worden, laat staan dat er een antwoord op gevonden kan worden, menen wij toch dat er met boven aangegeven dagindeling een maximum aan rendement mogelijk is.

Wij verwachten van het kongres een aantal gegevens en uitgangspunten, van waaruit het beleid van de VCO en de bij haar aangesloten creativiteitscentra duidelijker vorm kan krijgen.

Wij verwachten tevens van het kongres dat binnen alle bij de VCO aangesloten centra en de naar schatting 1500 part-time docenten/begeleiders die binnen deze centra funktioneren, de diskussie over de aangesneden punten geïntensiveerd zal worden.

Tot ziens op het kongres,

De voorbereidingskommissie.

UITGANGSPUNTEN.

1. Kreativiteit is het vermogen om iets te doen ontstaan dat er tevoren in die vorm niet was.
2. Kreativiteit is een vermogen, dat in elk mens aanwezig is en verder ontwikkeld kan worden.
3. Voor het ontwikkelen van de in aanleg aanwezige creativiteit zijn kunstzinnige uitdrukkingsmiddelen bij uitstek geschikt.
4. Kunstzinnige uitdrukkingsmiddelen zoals beeldend bezig zijn, muziek, dans, drama, film e.d. hebben elk een eigen bedoeling en zijn daardoor doelen in zichzelf. Zij kunnen echter ook als middel in onderwijs- en vormingsprocessen worden toegepast.
5. Vooral kunstenaars kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de creativiteitsontwikkeling, doordat zij, door middel van hun eigen dagelijkse werk, een direkte relatie onderhouden met het begrip creativiteit.
6. Door middel van kunstzinnig-kreatieve vorming wordt een bijdrage geleverd aan het funktionieren van het individu in zijn dagelijkse situatie door onder meer ontwikkeling van het vermogen tot kommunikatie, samenwerking, kritische instelling e.d.
7. Voor een goede democratische deelname aan het maatschappelijk gebeuren, het kunnen uitoefenen van invloed op de kwaliteit van de samenleving, is een bewuste ontwikkeling van de creativiteit en de uitdrukkingsvaardigheid een eerste vereiste.
8. De ontwikkeling van creativiteit is geen franje maar een wezenlijke opgave voor en van een samenleving. Waar geen uitnodigend beroep wordt gedaan op de ontplooiing tot volwaardige, dus bewuste cultuurdeelname, zal de cultuur en daarmee de samenleving verstarren en slachtoffer worden van egoïsme en materialisme.

A. STELLINGEN m.b.t. DE DOELSTELLINGEN.

1. Het doel van het werk van de creativiteitscentra is het ontwikkelen van de menselijke creativiteit met gebruikmaking van kunstzinnige middelen.
2. Een van de eerste doelstellingen van de centra is om door middel van zorgvuldig gekozen activiteiten en methoden sociale en psychische belemmeringen van de uitingsmogelijkheden van de deelnemers uit de weg te ruimen.
3. Kunstzinnig-kreatieve vorming als aspekt van de totale vorming is een begeleid proces van bezig zijn, gericht op een kritische bewustwording van de aktuele menselijke situatie.
4. Creativiteitscentra zijn specialistische centra voor beeldende-, audio-visuele-, dramatische- en dans-expressie. Naast het ontwikkelen van kommunikatieve vermogens bij de deelnemers, wordt tevens begrip gewekt voor kunst en cultuur zowel van heden als van verleden.
5. De algemene doelstelling kent de volgende aspekten :
  - a. mensen stimuleren tot plezierig vormgeven aan eigen gedachten en gevoelens;
  - b. mensen vaardig maken om uitdrukking te geven aan de werkelijkheid van hun situatie zoals zij die ervaren;
  - c. opvattingen en gevoelens zodanig manifest maken dat deze een kommunikatieve betekenis en waarde hebben voor anderen;
  - d. het ontwikkelen van het vermogen om uitingen van anderen te verstaan en te beoordelen;
  - e. het ontwikkelen van het vermogen om verbanden te leggen met - en uitingsvaardigheid te hanteren in - de eigen konkrete leefsituatie.
6. De activiteiten van de creativiteitscentra zijn er op gericht de deelnemers in staat te stellen zichzelf te vernieuwen, los te komen uit verstarde gedragspatronen en nieuwe dingen aan te durven.
7. Creativiteitscentra staan ten dienste van kunstenaars ten einde hen in staat te stellen hun visie uit te dragen. Deze kunstenaars worden, afhankelijk van de doelstellingen, bijgestaan door mensen uit andere disciplines.
8. Als tegenwicht tegen de eenzijdig op het individu afgestemde prestatiemoraal dient men binnen de centra het groepswerk aan te moedigen.

B. STELLINGEN m.b.t. DE FUNKTIES EN TAKEN.

1. De functies die de creativiteitscentra moeten vervullen zijn :
  - a. vaktechnische en artistieke begeleiding van vormgevingsprocessen;
  - b. sociaal-psychologische bevrijding, vreugde in het creatief werken, persoonlijkheidsontplooiing, compensatie voor een verschaald leefpatroon, verdieping van menselijke kontakten;
  - c. sociale ontplooiing door onder meer sensitivitytraining, relatietraining, therapie e.d.;
  - d. bewustmaking van belangrijke aspecten van het samenleven, het met creatieve en kritische houding benaderen van maatschappelijke vraagstukken;
  - e. door de activiteiten invloed op de thuissituatie, de woon- en werksituatie;
  - f. openheid voor kunstuitingen, zowel als element van het cursuswerk als door tentoonstellingen, lezingen, filmvoorstellingen e.d.;
  - g. meer variëteit in de mogelijkheden van vrijetijdsbesteding.
2. Het is de taak van de creativiteitscentra te bevorderen, dat er een koppeling tot stand komt tussen wat de deelnemers in het centrum doen en wat er in hun eigen leefmilieu aan de hand is.
3. Dat ons werk echt relevant zou zijn te maken voor door allerlei oorzaken sociaal, politiek of cultureel achtergestelde groepen, zoals bv. werkende jongeren, industriëlen, woonwageneigenaren, hogere technici, rechters en sociale wetenschappers, is een lachertje.
4. Binnen de creativiteitscentra moeten uitsluitend de vormgevende technieken van beeldende, dramatische en audiovisuele aard worden aangeboden. Er dient hiervoor goede outillage aanwezig te zijn.
5. Estetische vorming speelt in het kader van de kunstzinnig-creatieve vorming geen grote rol. Per definitie kan het aanleren van "goede smaak" niet creativiteitsbevorderend werken, omdat het imitatie in de hand werkt, het wantrouwen in de eigen ervaringen stimuleert, maar geen wezenlijke vormende aspecten in zich heeft.
6. De creativiteitscentra moeten zich beijveren om kunstzinnig-creatieve activiteiten in andere vormen van edukatief- en sociaal-cultureel werk ingang te doen vinden. Ter verbreding van de creativiteitsontwikkeling moeten zij

vervolg stellingen Funkties en Taken.

zich inzetten voor de vorming van bv. het kader van ziekenhuizen, verpleeginrichtingen, scholen, klub- en buurthuizen, speeltuinen en sociale akademies, en ook voor moeders, vaders en kinderen.

7. Het ontwikkelen van kreatieve inventiviteit bij grote groepen van de bevolking leidt alleen maar tot ontevredenheid over de eigen dagelijkse werkelijkheid en biedt geen politiek handvat tot verandering van die werkelijkheid. Kreativiteitsontwikkeling is doelloos als er geen mogelijkheden zijn om de kreativiteit konkreet toe te passen.
8. Wat de deelnemers met hun kreativiteit doen, waartoe zij deze aanwenden, daarmee heeft het kreativiteitscentrum niets te maken.

C. STELLINGEN m.b.t. DE WERKWIJZE.

1. Het creativiteitscentrum werkt opzettelijk met part-time kunstenaars-docenten omdat kunstenaars vanuit hun visie en positie waardevolle impulsen kunnen geven aan het menselijk gedrag, opinievorming e.d.; tevens is dit één van de weinige mogelijkheden om betaald les te kunnen geven.
2. De uitdrukkingsvaardigheid is het voertuig voor het uiten van emoties, inzichten, waarderingen, denkbeelden, visies en strevingen. Als bij de ontwikkeling van de uitdrukkingsvaardigheid te weinig aandacht wordt gegeven aan het hanteren van criteria t.a.v. de vormgeving, alsmede aan het met kennis hanteren van de onderscheiden media, de instrumenten dus, dan zal dit een ernstige belemmering vormen voor de uiting.
3. De begeleiding van de deelnemers in de creativiteitscentra leidt vaak niet tot ontwikkeling van creativiteit, omdat men of te veel rekening houdt met de smaak en de voorkeur van de deelnemers of vanuit het docentschap te veel geneigd is te denken dat de deelnemers niet veel kunnen.
4. Bij het werken in een creativiteitscentrum zijn lol en vreugde, resultaat, voldoening en produktiviteit aspecten van een zelfde zaak, die in een voor elke groep bepaald evenwicht tot elkaar moeten staan.
Er valt een toenemende tendens te konstateren om de creativiteitsontwikkeling van het individu hóger en het door hem gemaakte produkt steeds láger te waarderen.
Het begrip amateuristische kunstbeoefening wordt daardoor steeds meer in diskrediet gebracht.
5. Aansluiten op de ontwikkelingsfase van de deelnemer hoeft niet te betekenen, dat men overgaat tot verheerlijking van een achtergebleven cultuurpatroon van "kitsch", valse sentimenten, de "zangeres zonder naam", en ander elitair gevoel "arbeiderisme".
6. Creativiteitscentra moeten alléén maar kursussen draaien.
7. Omdat de financiering van een centrum afhankelijk is van het aantal kursusgroepen, heeft het activiteitenprogramma altijd een middenklasse-karakter.
8. Receptieve vorming is een integraal aspekt van het werk in kursusverband, geen afzonderlijke activiteit.
9. Creativiteitscentra gebruiken ook politieke middelen (actie, beïnvloeding, partij-politieke etc.) om meer ruimte voor creativiteitsontwikkeling te verkrijgen. Ondersteuning van aanverwante groeperingen met dezelfde middelen is daarbij vanzelfsprekend.

D. STELLINGEN m.b.t. DE INTERNE VOORWAARDEN.

1. Voor een optimaal functioneren van de creativiteitscentra dienen deze in ieder geval de beschikking te hebben over :
  - a. een docententeam van terzake deskundige kunstenaars (beeldend, dramatisch, audio-visueel) met feeling en vaardigheid in het stimuleren van vormgeving bij anderen;
  - b. een staf van medewerkers met gespecialiseerde kennis van en interesse voor de mogelijkheden van integratie van kunstzinnig-kreatieve activiteiten in andere sectoren zoals onderwijs, vormingswerk, therapie, opleidingen, bejaardenwerk e.d.;
  - c. de onder a. en b. genoemde medewerkers moeten zich er terdege van bewust zijn, dat zij er niet mee kunnen volstaan hun eigen inzichten, inspiratiebronnen of hoe het ook mag heten, als de oplossing naar voren te brengen.
2. Om de activiteiten voor iedereen bereikbaar te doen zijn dient een creativiteitscentrum gedecentraliseerd, ter plaatse in de wijken of in kleinere plaatsen van de regio, te werken in daar aanwezige akkomodaties zoals scholen, wijkcentra, dorpshuizen, buurthuizen e.d.
Een creativiteitscentrum dient echter daartoe een centraal onderkomen te hebben met een eigen outillage en een eigen docententeam om van daaruit te werken.
3.
  - a. De groep van docenten van een bepaalde werkvorm zal door middel van scherpe evaluatie, onderling opbouwende kritiek en zelfkritiek, voortdurend de deskundigheid in het werken dienen te vergroten;
  - b. het gehele team van docenten van een bepaald centrum zal door middel van scherpe evaluatie, onderling opbouwende kritiek en zelfkritiek voortdurend de kwaliteit van het werk van het centrum dienen te vergroten.
4. Een creativiteitscentrum dient meer dan voorheen de nadruk te gaan leggen op een evenwichtiger spreiding van het werk over :
  - a. verschillende leeftijdsgroepen;
  - b. verschillende bevolkingsgroepen;
  - c. meerdere expressievormen;
  - d. kadertraining voor allen die bij de vorming van jeugd en volwassenen betrokken zijn;
  - e. receptieve vorming, die zal moeten worden opgevat als een actieve vorm van creativiteitsontwikkeling.

vervolg stellingen Interne Voorwaarden.

5. In het bestuur van een creativiteitscentrum dienen naast een kerngroep van mensen met bestuurlijke, inhoudelijke en financiële deskundigheid vertegenwoordigers van andere werkvelden waaronder onderwijs, vormingswerk, klub- en buurthuiswerk e.d. te worden aangetrokken. In ieder geval dienen de docenten, en zo mogelijk ook de deelnemers, in het bestuur vertegenwoordigd te zijn.
6. Indien de creativiteitscentra willen optreden als serviceverlenende instituten voor onderwijs, vormingswerk, klub- en buurthuiswerk en andere werksoorten dan heeft dat consequenties zowel voor de pedagogische en didaktische kwaliteiten van de docenten als voor de inhoudelijke en organisatorische inbreng van de staf van de centra. De kennis over deze werkterreinen dient dan ook onder meer uitvoerig in de CPDB-kursussen tot uitdrukking te komen.
7. Een begeleider mag nooit processen op gang brengen waarvan hij de consequenties niet kan overzien en waarvoor hij dus geen verantwoordelijkheid op zich kan nemen.
8. Wanneer in het kader van de kunstzinnig-kreatieve vorming werkvormen worden aangeboden, die gezien de doelstelling en de persoonlijke vermogens van de deelnemers zinvol zijn, maar in feite buiten de specifieke deskundigheid van de kunstenaar/begeleider vallen, dan mag dat niet anders gebeuren dan na inschakeling van andere disciplines die geacht mogen worden wel de verantwoordelijkheid er voor te kunnen dragen.

E. STELLINGEN m.b.t. DE EXTERNE VOORWAARDEN.

1. Voorwaarde voor het optimaal funktioneren van een creativiteitscentrum is een sterke organisatorische en inhoudelijke leiding en dat niet alleen vanaf vijftig kursusuren per week, maar ook vóóral in de opbouwfase van het centrum. Aan die voorwaarde voldoet de huidige subsidieregeling onvoldoende.
2. De financiële mogelijkheden van een creativiteitscentrum dienen niet meer uitsluitend gerelateerd te zijn aan het aantal gegeven kursussen maar ook aan het opzetten en begeleiden van activiteiten in en ten behoeve van onderwijs, vormingswerk e.d. en voorts aan incidentele activiteiten.
3. Als maatstaf bij de subsidiëring door de overheid dienen niet de beschikbare geldmiddelen voor deze sektor te gelden, maar hetgeen een centrum van enige omvang en betekenis voor zijn werkpakket zowel intern als extern aan mankracht, akkomodatie en uitrusting nodig heeft.
4. Het systeem van koppelsubsidies rijk-gemeente is ook voor de creativiteitscentra uit den boze. De koppeling van honoraria voor direktie, administratie en koncierge aan de docentenhonoraria is een juist systeem.
5. Indien de creativiteitscentra willen optreden als serviceverleners voor andere werksoorten dan zullen degenen die de service vragen de inhoud en de vorm van die service bepalen.
6. Indien de creativiteitscentra frekwenter service willen verlenen aan andere werksoorten zoals het onderwijs door middel van on-the-job-training, dan zullen belemmeringen binnen die werksoorten zoals onderwaardering, "gebrek" aan financiën, "gebrek" aan tijd/ruimte e.d. moeten worden weggenomen.
7. Met betrekking tot de ontwikkelingen rond het plaatselijke vormingswerk en de edukatieve centra dienen ook de creativiteitscentra zich te stellen achter het beginsel van de permanente edukatie. In het totaal van het vormingswerk moeten zij worden opgenomen als een gespecialiseerde vorm van permanente edukatie.

Voorbereidingskommissie VCO-kongres.

Evert Bosman (Creatief Centrum Enschede)
Lex van Buytenen (De Beeldenaar Breda)
Henk Ederveen (De Vrije Akademie Nijmegen)
Stevijn van Heusden (Stichting Muzische Vorming Tilburg)
Ben Joosten (De Werkwinkel Wageningen)
Paul Kuypers (directeur Provinciaal Opbouworgaan Noord Brabant)
Bas van Oyen (stafmedewerker Cult. Raad Noord-Holland)
Rob Rijnbeek (stafmedewerker NSKV)
Frans van Schaik (Kreatief Centrum "De Hof", Amersfoort)
Evert van Antwerpen)
Jan van Oosten) bureau VCO.

Kongresleiding.

Paul Kuypers (kongresvoorzitter)
Lex van Buytenen
Bas van Oyen
Rob Rijnbeek
Evert van Antwerpen
Jan van Oosten
Annette Arbeid

Forum.

Paul Beugels (directeur NSKV)
Han van Essen (De Werkschuit Amsterdam)
Henk Heikoop (koördinator CPDB-kursus Amsterdam)
Jippe Hoekstra (lid landelijke begeleidingskommissie CPDB)
Stef Huis in 't Veld (koördinator Samenwerkingsverband Neder-
landse Bond van Vormingswerk/Salco in Oost-
Nederland)
Marijke Taminiau (hoofd afd. Amateuristische Kunstbeoefening CRM)
Hans Wijk (Inspekteur Basisonderwijs; lid Centraal Beraad
Beeldende Vorming).
Harry de Haas (BBK)

Praktische informatie.

De plaats.

Het kongres wordt gehouden in de akkomodaties van de Sociale Academie "De Horst", Horstlaan 2 te Driebergen, tel. 03438 - 5544.

Hoe is De Horst te bereiken ?

Met het openbaar vervoer: (busmaatschappij "Centraal Nederland") vanaf het station Utrecht met lijn 50, uitstappen te Driebergen bij halte Akkerweg/Horstlaan; vanaf het station Driebergen met lijn 50 en 56, ook uitstappen bij halte Akkerweg/Horstlaan.

Met eigen vervoer (eigen auto of gezamenlijk gehuurde bus): auto-snelweg Utrecht-Arnhem, afslag Driebergen, vandaar richting Driebergen, bij 2e verkeerslicht links af : dit is de Horstlaan (ca. 2½ km. van de auto-snelweg). Parkeren op het terrein van De Horst of langs de Horstlaan, zijde sociale academie.

De aanvang.

Het kongres start officieel om 10.00 uur. De Horst is echter open vanaf 9.00 uur. Koffie is dan verkrijgbaar.

De kosten.

Het hele kongres is voor rekening van de VCO inclusief lunch, koffie en thee.

Niet echter de reiskosten, het pilsje en de frisdrank.
(prijzen konsumpties ca. f.0.60).

Voor wat het vervoer betreft zouden wij u willen adviseren met een aantal centra een bus te huren, bv. in federatieverband, of duidelijk afspraken te maken voor het gezamenlijk vervoer met eigen auto's.

De kongresleiding.

De leiding van het kongres is in handen van een groepje mensen, waarvan u de samenstelling elders in dit bulletin aantreft. De kongresleiding zal de gehele dag te bereiken zijn in een daartoe duidelijk aangegeven ruimte in het gebouw.